Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (deviata komora)

z 11. júla 2024*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov – Nariadenie (EÚ) 2016/679 – Článok 2 ods. 2 písm. c) – Pôsobnosť – Vylúčenia – Výlučne osobná alebo domáca činnosť – Článok 4 bod 7 – Prevádzkovateľ – Bývalý opatrovník, ktorý plnil svoje úlohy v rámci výkonu povolania – Článok 15 – Prístup osoby zverenej do starostlivosti opatrovníka k údajom, ktoré zhromaždil tento bývalý opatrovník počas plnenia svojich úloh“

Vo veci C-461/22,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Landgericht Hannover (Krajinský súd Hannover, Nemecko) z 28. júna 2022 a doručený Súdnemu dvoru 12. júla 2022, ktorý súvisí s konaním:

MK

proti

WB,

SÚDNY DVOR (deviata komora),

v zložení: predsedníčka deviatej komory O. Spineanu-Matei, sudcovia J.-C. Bonichot a L. S. Rossi (spravodajkyňa),

generálny advokát: P. Pikamäe,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Európska komisia, v zastúpení: A. Bouchagiar, F. Erlbacher a H. Kranenborg, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

* Jazyk konania: nemčina.

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 bodu 7 a článku 15 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 1) (ďalej len „GDPR“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi MK, fyzickou osobou s bydliskom v Nemecku, ktorá bola zverená do starostlivosti opatrovníka, na jednej strane a WB, jej bývalým opatrovníkom, na druhej strane vo veci prístupu tejto osoby k údajom a informáciám, ktoré sa jej týkajú a ktoré zhromaždil WB v čase, keď bol poverený jej opatrovníctvom.

Právny rámec

Právo Únie

3 Podľa odôvodnenia 18 GDPR:

„Toto nariadenie sa nevzťahuje na spracúvanie osobných údajov fyzickou osobou v priebehu výlučne osobnej alebo domácej činnosti, a teda bez spojenia s profesijnou alebo komerčnou činnosťou. Osobné alebo domáce činnosti by mohli zahŕňať korešpondenciu a uchovávanie adries či využívanie sociálnych sietí a online činnosti vykonávané v kontexte takýchto činností. Toto nariadenie sa však vzťahuje na prevádzkovateľov alebo sprostredkovateľov, ktorí poskytujú prostriedky na spracúvanie osobných údajov na takéto osobné alebo domáce činnosti.“

4 Článok 2 tohto nariadenia, nazvaný „Vecná pôsobnosť“, stanovuje:

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje na spracúvanie osobných údajov vykonávané úplne alebo čiastočne automatizovanými prostriedkami a na spracúvanie inými než automatizovanými prostriedkami v prípade osobných údajov, ktoré tvoria súčasť informačného systému alebo sú určené na to, aby tvorili súčasť informačného systému.

2. Toto nariadenie sa nevzťahuje na spracúvanie osobných údajov:

…

c) fyzickou osobou v rámci výlučne osobnej alebo domácej činnosti;

…“

5 Článok 4 uvedeného nariadenia s názvom „Vymedzenie pojmov“ znie:

„Na účely tohto nariadenia:

…

7. ‚prevádzkovateľ' je fyzická alebo právnická osoba, orgán verejnej moci, agentúra alebo iný subjekt, ktorý sám alebo spoločne s inými určí účely a prostriedky spracúvania osobných údajov; v prípade, že sa účely a prostriedky tohto spracúvania stanovujú v práve Únie alebo v práve členského štátu, možno prevádzkovateľa alebo konkrétne kritériá na jeho určenie určiť v práve Únie alebo v práve členského štátu;

…"

6 Článok 15 toho istého nariadenia, nazvaný „Právo dotknutej osoby na prístup k údajom", stanovuje:

„1. Dotknutá osoba má právo získať od prevádzkovateľa potvrdenie o tom, či sa spracúvajú osobné údaje, ktoré sa jej týkajú, a ak [to] tak je, má právo získať prístup k týmto osobným údajom a tieto informácie:

…

3. Prevádzkovateľ poskytne kópiu osobných údajov, ktoré sa spracúvajú. …

…"

Nemecké právo

7 Ustanovenie § 1896 ods. 1 prvej vety Bürgerliches Gesetzbuch (Občiansky zákonník) v znení uverejnenom 2. januára 2002 (BGBl. 2002 I, s. 42) (ďalej len „BGB") stanovuje, že ak plnoletá osoba nie je schopná z dôvodu psychickej choroby alebo telesného, psychického alebo duševného postihnutia úplne alebo čiastočne spravovať svoje záležitosti, opatrovnícky súd jej na návrh alebo *ex offo* ustanoví opatrovníka.

8 Podľa § 1897 ods. 1 BGB opatrovnícky súd ustanoví za opatrovníka fyzickú osobu, ktorá je z právneho hľadiska spôsobilá spravovať záležitosti osoby zverenej do starostlivosti opatrovníka a osobne jej pomáhať. Odsek 6 tohto paragrafu stanovuje, že osoba vykonávajúca úlohy opatrovníka v rámci výkonu svojho povolania môže byť ustanovená za opatrovníka len v prípade, ak neexistuje žiadna iná spôsobilá osoba, ktorá môže vykonávať úlohy opatrovníka na dobrovoľnom základe.

9 Podľa § 1902 BGB opatrovník v rámci svojich úloh zastupuje osobu zverenú do starostlivosti opatrovníka v prípade súdnych a mimosúdnych aktov.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

10 WB, nemecký advokát, ktorý je súčasťou blízkeho okolia MK, bol nemeckým súdom ustanovený na výkon funkcie opatrovníka MK v rámci svojich profesijných činností, a to počas určitého obdobia dovtedy, kým nebude odvolaný z tejto funkcie a nebude ustanovený nový opatrovník.

11 MK chce podať návrh na súd s cieľom získať prístup k účtovníctvu a v súlade s článkom 15 GDPR aj prístup k osobným údajom, ktoré sa ho týkajú a ktoré WB zhromaždil počas výkonu uvedených funkcií.

12 Na tieto účely MK podal žiadosť o poskytnutie právnej pomoci na Amtsgericht Hannover (Okresný súd Hannover, Nemecko), ktorý túto žiadosť zamietol v rozsahu, v akom sa týkala podania žiadosti o prístup podľa článku 15 GDPR, a to z dôvodu, že opatrovník, ktorý plní svoje úlohy v rámci výkonu svojho povolania, nie je „prevádzkovateľom“ v zmysle článku 4 bodu 7 tohto nariadenia. Okrem toho uvedené nariadenie upravuje vzťah medzi dotknutou osobou a prevádzkovateľom. Podľa § 1902 BGB je zákonom určený opatrovník právnym zástupcom dotknutej osoby. V dôsledku toho môžu byť osobné údaje týkajúce sa tejto osoby spracúvané opatrovníkom v mene uvedenej osoby bez toho, aby existovala „dichotómia medzi opatrovníkom a dotknutou osobou“, ako to vyplýva z výrazu použitého v judikatúre nemeckých súdov.

13 MK napadol zamietnutie svojej žiadosti o poskytnutie právnej pomoci na vnútroštátnom súde, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.

14 Tento súd má pochybnosti o tom, či osobu, ktorá funkciu opatrovníka vykonáva ako povolanie, možno kvalifikovať ako „prevádzkovateľa“ v zmysle GDPR.

15 Okrem toho sa uvedený súd pýta, či sa GDPR vzhľadom na svoj článok 2 ods. 2 písm. c) uplatňuje vo veci samej, keďže WB je súčasťou blízkeho okolia MK, avšak v tejto súvislosti formálne nepoložil prejudiciálnu otázku.

16 Za týchto podmienok Landgericht Hannover (Krajinský súd Hannover, Nemecko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Je zákonom ustanovený opatrovník, ktorý túto činnosť vykonáva ako povolanie, prevádzkovateľom v zmysle článku 4 bodu 7 [GDPR]?

2. Má povinnosť poskytnúť prístup k údajom podľa článku 15 GDPR?“

O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

17 Podľa Európskej komisie nie je návrh na začatie prejudiciálneho konania v súlade s článkom 94 písm. c) Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, keďže neobsahuje dostatočný opis dôvodov, ktoré viedli vnútroštátny súd k tomu, že požiadal o výklad predmetných ustanovení práva Únie, pričom tento súd sa obmedzil na kritiku rozhodnutia Amtsgericht Hannover (Okresný súd Hannover) bez toho, aby uviedol dôvody, ktoré ho viedli k pochybnostiam o výklade GDPR, ktorý poskytol uvedený súd.

18 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že nevyhnutnosť dopracovať sa k výkladu práva Únie, ktorý bude pre vnútroštátny súd užitočný, vyžaduje, aby vnútroštátny súd vymedzil skutkový a právny rámec, do ktorého spadajú ním položené otázky, resp. aby aspoň objasnil skutkové predpoklady, na ktorých sa uvedené otázky zakladajú. Tieto požiadavky na obsah návrhu na začatie prejudiciálneho konania sú výslovne uvedené v článku 94 rokovacieho poriadku, ktorý má vnútroštátny súd v rámci spolupráce zavedenej článkom 267 ZFEÚ poznať a ktorý je povinný náležite dodržiavať (rozsudok z 5. júla 2016, Ogňanov, C-614/14, EU:C:2016:514, body 18 a 19, ako aj citovaná judikatúra).

19 V prejednávanej veci sa vnútroštátny súd pýta, či je výklad ustanovení GDPR, ktorý podal Amtsgericht Hannover (Okresný súd Hannover), podľa ktorého sa toto nariadenie v podstate neuplatňuje na spor vo veci samej a v každom prípade bývalého opatrovníka nemožno považovať

za „prevádzkovateľa“ v zmysle uvedeného nariadenia, správny. Hoci je pravda, že vnútroštátny súd neuviedol dôvody, ktoré ho viedli k pochybnostiam o tomto výklade, nič to nemení na tom, že presne uviedol úvahy, z ktorých vychádzal Amtsgericht Hannover (Okresný súd Hannover), na základe čoho možno pochopiť rozsah položených otázok.

20 Navyše výklad týchto ustanovení je relevantný na účely rozhodnutia sporu vo veci samej, keďže cieľom žiadosti o poskytnutie právnej pomoci, ktorú podal MK, je podať žiadosť založenú na článku 15 GDPR, ktorého uplatnenie predpokladá výklad pojmu „prevádzkovateľ“ v zmysle článku 4 bodu 7 tohto nariadenia.

21 Návrh na začatie prejudiciálneho konania je preto prípustný.

O prejudiciálnych otázkach

22 Vnútroštátny súd sa svojimi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, v podstate pýta, či sa má článok 4 bod 7 GDPR vykladať v tom zmysle, že bývalého opatrovníka, ktorý plnil svoje úlohy v rámci výkonu svojho povolania v prípade osoby zverenej do jeho starostlivosti, treba považovať za „prevádzkovateľa“ v zmysle tohto ustanovenia, pokiaľ ide o spracúvanie osobných údajov, ktoré má k dispozícii a ktoré sa týkajú tejto osoby, a že takéto spracúvanie musí byť v súlade so všetkými ustanoveniami tohto nariadenia, najmä s jeho článkom 15.

23 V reakcii na pochybnosti vyjadrené týmto súdom, pokiaľ ide o uplatniteľnosť GDPR na spor, o ktorom rozhoduje, treba na úvod spresniť, že podľa článku 2 ods. 2 písm. c) uvedeného nariadenia, ktorého pôsobnosť je spresnená v jeho odôvodnení 18, sa to isté nariadenie neuplatňuje na spracúvanie osobných údajov vykonávané fyzickou osobou v rámci výlučne osobnej alebo domácej činnosti, a teda bez spojenia s profesijnou alebo komerčnou činnosťou.

24 Toto ustanovenie nemožno vykladať tak, že z pôsobnosti GDPR vylučuje činnosť opatrovníka vykonávanú fyzickou osobou ako povolanie.

25 Okolnosť, ktorú uvádza vnútroštátny súd, že opatrovník, o ktorého ide vo veci samej, bol vybratý z blízkeho okolia osoby, ktorá bola zverená do jeho starostlivosti, nemôže spochybniť tento záver.

26 Pokiaľ ide o otázku, či sa bývalý opatrovník, ktorý plnil svoje úlohy v rámci výkonu povolania v prípade osoby zverenej do jeho starostlivosti, má považovať za „prevádzkovateľa“ osobných údajov týkajúcich sa tejto osoby, treba uviesť, že opatrovník z dôvodu úloh, ktoré mu zveruje vnútroštátne právo, musí pre uvedenú osobu vykonávať rôzne činnosti, v rámci ktorých tiež určuje účely a prostriedky spracúvania osobných údajov tej istej osoby v zmysle článku 4 bodu 7 GDPR.

27 Pochybnosti vnútroštátneho súdu sa týkajú okolnosti, že v súlade s pravidlami nemeckého práva, ktoré upravujú opatrovníctvo, je opatrovník zákonným zástupcom osoby zverenej do jeho starostlivosti, pričom koná v jej mene a na jej účet.

28 Ako však spresňuje tento samotný súd, v prejednávanej veci sa MK v každom prípade domáha prístupu k osobným údajom, ktoré sa ho týkajú a ktoré má k dispozícii nie jeho súčasný opatrovník, ale bývalý opatrovník, WB, ktorý bol odvolaný z funkcie a ktorý naďalej týmito údajmi disponuje.

29 Ako poznamenáva Komisia, bývalý opatrovník je teda treťou osobou vo vzťahu k osobe, ktorá bola v minulosti zverená do jeho starostlivosti.

30 Z toho vyplýva, že bývalý opatrovník, ktorý plnil svoje úlohy v rámci výkonu povolania v prípade osoby zverenej do jeho starostlivosti, sa má považovať za „prevádzkovateľa“ osobných údajov, ktoré má k dispozícii a ktoré sa týkajú tejto osoby, v dôsledku čoho je povinný spracúvať tieto údaje v súlade s GDPR, a konkrétne v súlade s povinnosťami, ktoré mu vyplývajú z jeho článku 15, tak ako sú prípadne obmedzené na základe článku 23 tohto nariadenia (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. januára 2024, Österreichische Datenschutzbehörde, C-33/22, EU:C:2024:46, body 54 až 56).

31 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položené otázky odpovedať tak, že článok 4 bod 7 nariadenia 2016/679 sa má vykladať v tom zmysle, že bývalého opatrovníka, ktorý plnil svoje úlohy v rámci výkonu svojho povolania v prípade osoby zverenej do jeho starostlivosti, treba považovať za „prevádzkovateľa“ v zmysle tohto ustanovenia, pokiaľ ide o spracúvanie osobných údajov, ktoré má k dispozícii a ktoré sa týkajú tejto osoby, a že takéto spracúvanie musí byť v súlade so všetkými ustanoveniami tohto nariadenia, najmä s jeho článkom 15.

O trovách

32 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (deviata komora) rozhodol takto:

Článok 4 bod 7 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov),

sa má vykladať v tom zmysle, že:

bývalého opatrovníka, ktorý plnil svoje úlohy v rámci výkonu svojho povolania v prípade osoby zverenej do jeho starostlivosti, treba považovať za „prevádzkovateľa“ v zmysle tohto ustanovenia, pokiaľ ide o spracúvanie osobných údajov, ktoré má k dispozícii a ktoré sa týkajú tejto osoby, a že takéto spracúvanie musí byť v súlade so všetkými ustanoveniami tohto nariadenia, najmä s jeho článkom 15.

Podpisy